

Høgni Djurhuus
fekk Móðurmáls-
virðislønina
2012

UMAFTUR AFTURUM

Fáið hala mentan

Nøkur fólk eru. Tey eru ikki nógv, gamaní, men ov nógv kortini, alt ov nógv, sum skíta á onnur fólk. Í teirra verð eru ikki onnur fólk. So einfalt er tað.

Eg skrivi ikki um egoistar. Teimum er ov mikið av. Eg skrivi um fólk, sum brúka so nógv tíð í halanum í handlum og aðra staðni, har sum neyðugt er at standa í hala fyri at sleppa at avgreiða síni ørindi. Tey kunnu vera so nógv, ørindini, sum øll krevja halamentan.

Tey hava so øgiliga góða tíð, hóast nógv standa aftan fyri tey og hava staðið har leingi. So skulu tey líka hava eitt afturat og eitt afturat. Spyrja um hetta og spyrja um hatta. Telja pengarnar, tey hava fingið aftur, aftur og aftur.

Brúka ikki kort at gjalda við. Tað gongur ov skjótt. Tekur ov stutta tíð.

Onnur granska væl og leingi kassakvittanina. Tað skilji eg tó væl, tí tað er neyðugt, so tað er tilgivið. Kassatólið lesur ikki tilboðsblaðið. Tað kennir bara tann gamla prís.

Á flogvøllum eru tey, sum fara at leita eftir passinum

og ferðaseðlinum, tá tey eru komin at standa við diskun. Í staðin fyri at brúka tíðina í halanum at leita alt fram, sum brúk er fyri við diskun.

Ella hála beltið úr buksunum og grava telduna fram, tá tey standa fremst við fjákuta trygdareftirlitið.

Tað er partur av halamentanini, ein mentan, sum ikki er nøkur hámentan, eingin finkulturur, men bara vanligur fólkaskikkur. Ein partur er at brúka bíðitíðina í halanum til at styttu bíðitíðina hjá teimum aftanfyri.

Ja, hali er tað, vit annars rópa kø, tí tað eitur kø á donskum. Og halamentan er, ja, rætt varð gitt, køkulturur.

Halamentan er meira og annað enn ikki at fara fram um onnur í halanum.

Hon er so nógv annað. Eitt er at hugsa um tey, sum eisini eru í halanum (annars var sjálvandi eingin hali) og eisini hava bíðað leingi. Eru farin at ótolnast eftir at sleppa frammat.

Nú havi eg ikki eina av hasum telefonunum, sum allur heimurin er í. So eg noyðist at styttu mær bíðitíðina í halanum við onkrum øðrum.

Eg kann grunda djúpt, filosofera sum rossid á bønnum, hví tey í longsta halanum altíð sleppa fyrst frammat og tey í tí stytsta seinast.

Tað er ein av hasum nátúrlógunum, sum eg ikki skilji, neyvan nógv onnur heldur. Ein lóg, sum er púrusta ólogisk, men ikki verður broytt eftir aðru viðgerð í 11 tímar.

So, kemur tú til ein hala, so vel altíð tann longsta. Tí so sleppur tú skjótast frammat.

Fall ikki fyri freistingini at fara í stytsta halan, heldur ikki næststytsta. Tí í honum er altíð ein frammanfyri, sum krevur eina óvanliga avgreiðslu, sum er drúgv. Eru vit trý í halanum, er tíðartjóvurin nummar tvey og eg nummar trý. Tað sama sum nummar níggju í langa halanum.

Ímeðan sært tú tey, sum vóru aftan fyri teg í langa halanum, fara framum, ein fyri og onnur eftir. Har fór nummar níggju. Eg eri enn nummar trý í mínum hala.

Sjálvur eri eg strandaður í stutta halanum.

Hví fert tú so ikki í tann langa halan? Jú, tí so verður hann tann halin, sum tekur langa tíð. Nátúrlóg. Ikki góðtíkin, men óbroyttlig.

Hvussu sleppa vit so undan halum? Fleiri kassar, fleiri diskar, fleiri støð at svølgja halum?

Nei, tí tey eru har longu. Tey eru bara ómannað.

Tey, sum siga seg veita, ja, selja, tænastur, vilja hava okkum at gera mesta arbeiðið og brúka okkara tíð, sum tey hava spart teirra burtur at brúka til okkurt fjas.

Framstiginu standa í longum hala. Lat standa. Tey eru afturstig tey flestu. Og ómentað.

Ája!

Føroya eru eitt lítið land, sum júst hevur vaksið seg uppum 50.000 fólk.

Tað vil siga, at vit eru á stødd við ein meðalstóran danskan provinsbý ella ein lítlan býling í New York ella Shanghai.

Tað átti at verið eitt Eldorado at sleppa at skipa eitt slíkt samfelag. Tað er lítið, vit kenna hvønnannan og vit síggja ómetaliga skjótt ávirkanina av tí, sum okkara skipan ger.

Men nógv bendir á at okkara samfelag er farið av sporinum. Vit hava bygt okkum inn í skipanir, sum galda fyri risalond og hava ment eina røð av smáum, almennum kongaríkjum, stýrd av skrankipávum.

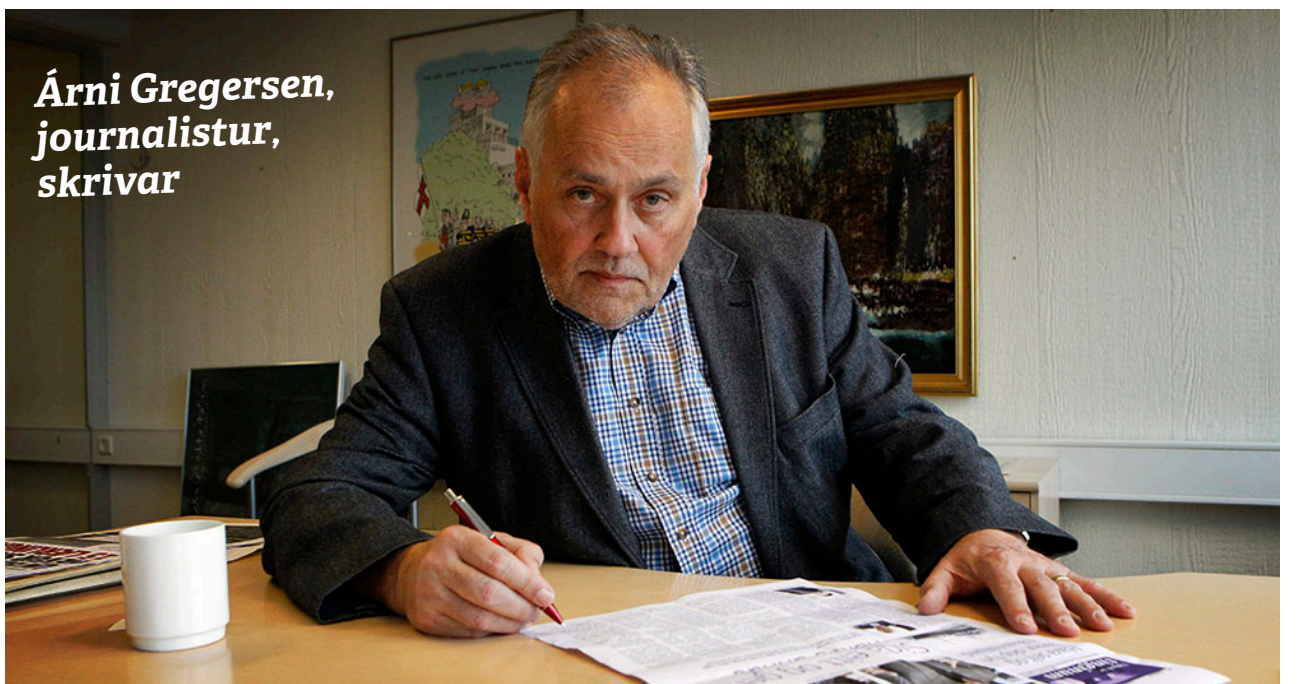
Seinasta dømi endaði í Fasta Gerðarættinum. Eitt stríð um eina skrivstovu á Landssjúkrahúsinum bleiv til eitt hart, drepani stríð um hvør skal bestemma og hvør skal rudda upp á føðideildini.

Sjálvandi veit eg ikki hvør hevur rætt og hvør hevur skeivt, men í mínum eygum sær hetta út til at vera ein spurningur um makt, har hvør roynir at verja sítt litla kongaríki.

Tað hevði verið lættast at sagt, at hatta er eitt mál, sum leiðslan má loysa, men tað er tíverri soleiðis, at eisini Landssjúkrahúsið er ein partur av kongaríkjakulturinum hjá tí almenna.

Hvussu mangan hoyra vit ikki um fólk, sum

Árni Gregersen,
journalistur,
skrivar

høpisleyst verða send runt í skipanini, tí ongin vil taka ábyrgdina av at loysa eitt mál. Stríð millum evarska smáu sjálvbestaltaðu kongaríkini ger, at borgarin ikki fær ta virðiligu tænastu, borgarin hevur krav uppá,

Tað stendur eisini rættuliga greitt, at veikari ella verri fyri tú ert, tá ið tú fert til skrankin, meira verður tú hundsadur við. Starvsfólk í skipanini hugsa ofta meira um at dekkja seg sjálvar inn við cc.meylum – ella sokallaðum cover-my-ass-meylum - heldur enn at gera ein veruligan innsats fyri at fáa málini loyst.

Politiska skipanin kennir væl til trupulleikan, men heldur enn at fara inn og rudda upp í skipanini, lallar hon víðari.

Og adopterar nógv av hesum fyri borgaran so niðrandi mannagongdir.

Klagur og kærur um hvønn annan tykjast fylla nógv meira enn loysnir, og undarligir fyrispurningar hava seinastu 10 árinu fyllt meira í tinginum enn sjálvt lógararbeiðið.

Sum borgarar krevja seríøsa viðgerð – bæði frá umsitingini og frá politisku skipanini, men vit kunnu staðfesta, at skal bati gerast í umsitingini, so mugu boðini koma úr erva.

Altso frá teimum fólkavaldi.